

Ungas arbetsskador

Sammanfattning

- Skaderisken per tusen sysselsatt har ökat mer för unga i åldrarna 16-25 år jämfört med sysselsatta i åldrarna 26-64 år under de senaste åren.
- Det finns skillnader mellan könen när det gäller risken för unga att råka ut för ett allvarligt olycksfall. Det beror på könsfördelningen på arbetsmarknaden.
- Unga män har en högre risk att råka ut för en allvarlig arbetsolycka jämfört med män i åldersgruppen 26-64 år.
- Unga kvinnor har ungefär samma risk att råka ut för en allvarlig arbetsolycka som kvinnor i åldersgruppen 26-64 år.
- Bland unga är *maskiner för bearbetning och framställning* samt *lasta, lossa bära eller flytta* de vanligaste händelsetyperna som leder till allvarliga arbetsolyckor. I åldersgruppen 26-64 är olika typer av fallolyckor de vanligaste händelseförloppen.
- Bland unga utgör sårskador och frakturer varsin fjärdedel av diagnoserna, i åldersgruppen 26-64 är frakturer den vanligaste diagnosen och den utgör 37 procent av diagnoserna.

Ungas arbetsskador

Denna rapport handlar om allvarliga arbetsskador bland unga. Med unga menar vi sysselsatta i åldrarna 16-25 år. Gruppen jämförs med sysselsatta i åldrarna 26-64 år. Vi har delat in arbetsmarknaden i sex stora yrkesgrupper: *Bygg, Metall, Yrkesförare, Försäljare* och *Vård och omsorg* samt *övriga*. Vi har beräknat risken att råka ut för ett allvarligt olycksfall per tusen sysselsatt indelat efter ovan nämnda branscher och åldersgrupper. Vi har också studerat om ungas arbetsskador förekommer under semestertider, det vill säga under sommar och jul, vilka olycksfallsdiagnoser som drabbar unga och vilka händelser som leder till allvarliga arbetsskador. En allvarlig skada innebär att olycksfallet har lett till minst tre månaders sjukskrivning eller medicinsk invaliditet. Vi har studerat statistik från AFA Försäkrings skadedatabas över skador som har inträffat under åren 2010, 2011 och 2012. Antalet godkända arbetssjukdomar bland sysselsatta i åldrarna 16-25 år är få och har därför inte analyserats.

Ungas män drabbas mer än unga kvinnor

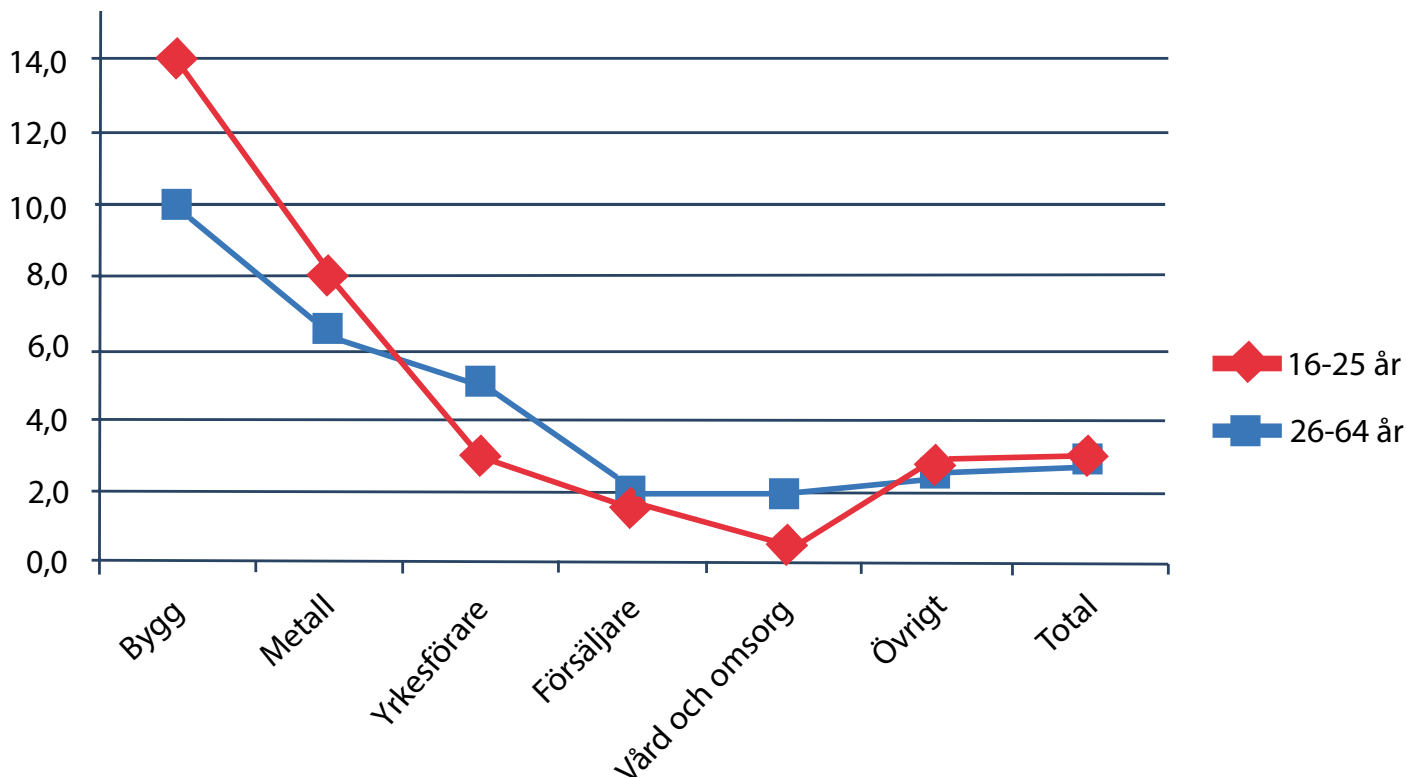
Inom yrkesgrupper där risken för att skada sig i arbetet är relativt högre än i andra yrkesgrupper har unga ofta en hög skaderisk i förhållande till sysselsatta i andra åldersgrupper. För yrkesgrupper med lägre skaderisk är förhållandet ofta det motsatta, det vill säga att skaderisken för unga är lägre än för sysselsatta i andra åldersgrupper. Risken att skada sig i arbetet är generellt sett något högre för unga män än för män i genomsnitt. För unga kvinnor är skaderisken ofta lägre eller lika med genomsnittet. Det beror på att yrkesgrupper med hög skaderisk är mansdominerade. I yrkesgrupper med lägre skaderisk förekommer ofta fallolyckor. Fallolyckor är den vanligaste olycksorsaken i övriga åldersgrupper och utgör ca 30 procent av de allvarliga olyckorna bland 26-64 åringar, men bara ca 15 procent av olyckorna bland 16-25-åringar.

I genomsnitt har skadorna bland 16-25-åringarna lett till medicinsk invaliditet i något högre utsträckning än bland 25-64 åringarna, 66 procent av skadorna ledde till medicinsk invaliditet bland unga och 60 procent ledde till medicinsk invaliditet i åldersgruppen 26-64 år. Att de ungas skador har en högre allvarlighetsgrad märks framförallt i den mansdominerade byggbranschen där 80 procent av skadorna har lett till medicinsk invaliditet jämfört med 68 procent av skadorna i åldersgruppen 26-64 år. Inom metallbranschen är siffran 75 procent bland unga och 72 procent i åldersgruppen 26-64 år.

Skaderisk per tusen sysselsatt

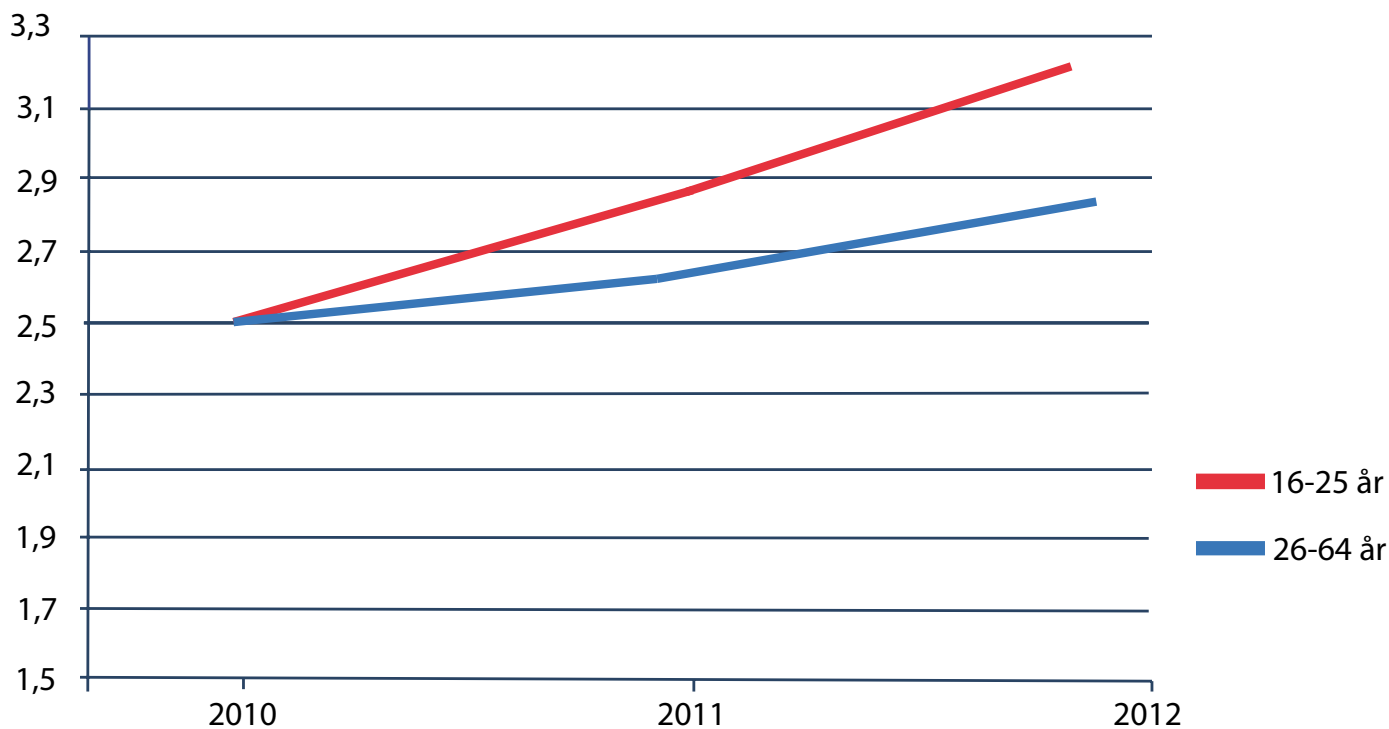
I diagrammet visas skaderisken per tusen sysselsatta för två olika åldersgrupper 16-25 år och 26-64 år. Beräkningar är gjorda med statistik från Statistiska centralbyråns yrkesregister. Diagrammet illustrerar att skaderisken i yrkesgrupper med hög skaderisk är högre för unga än i åldersgruppen 25-64 år. Inom bygg är skaderisken 14,0 per tusen sysselsatta för unga och 10,0 för 25-64-åringar. Inom de kvinnodominerade yrkesgrupperna vård och försäljning är dock skaderisken lägre för unga jämfört med de som är mellan 25 och 64 år.

Skaderisk per tusen sysselsatta fördelat på yrkesgrupp och åldersgrupp 2012

I diagrammet nedan illustreras hur skaderisken per tusen sysselsatt har utvecklats de senaste åren. En ökning av skaderisken kan noteras i båda åldersgrupperna, men ökningen är störst bland unga.

Skaderisken per tusen sysselsatt fördelat på åldersgrupper 2010-2012

Skador under semesterperioder

Här har vi delat in de unga i två åldersgrupper 16-19 år samt 20-25 år. Detta eftersom 16-19 åringarna arbetar under skollov i högre utsträckning än 20-25 åringarna.

I yrkesgrupperna med hög skadefrekvens, *bygg och metall*, utmärker sig inte åldersgruppen 20-25 år särskilt när det gäller om skadan har inträffat under semesterperioder däremot åldersgruppen under 20 år. Inom byggbranschen hade 38 procent av skadorna som drabbat unga under 20 år uppkommit under semestertider och inom metall 33 procent av skadorna. Det totala antalet skador i dessa grupper är dock få.

Bland försäljare hade 31 procent av skadorna uppkommit under semestern för åldersgruppen under 20 år och 38 procent i åldersgruppen 20-24 år.

Diagnoser och händelsetyper

Den vanligaste diagnosen för arbetsskador bland unga är *sårskador* och den står för en fjärdedel av de ungas diagnoser, sårskador utgör 13 procent av diagnoserna i åldersgruppen 26-64 år. Därefter kommer diagnosen *fraktur* som också utgör ungefär en fjärdedel av de ungas diagnoser. I åldersgruppen 26-64 år är frakturer den vanligaste diagnosen och står för 37 procent av diagnoserna i gruppen.

För unga kvinnor är den vanligaste diagnosen *fraktur*, därefter *sårskada* och *brännskada*. De vanligaste händelsetyperna bland ungas arbetsolyckor är *Maskiner för bearbetning och framställning*, *lasta lossa, bära eller flytta*, *rån och skuren av kniv*. Händelserna *ramla inne* och *ramla ute* som är de vanligaste händelsetyperna bland åldrarna 26-64 kommer först på fjärde och femte plats.

För unga män är rangordningen av de tre vanligaste händelsetyperna densamma som för unga i genomsnitt.

För unga kvinnor är den vanligaste händelsetypen *rån*. *Maskiner för bearbetning och framställning* kommer på andra plats *ramla inne* på tredje plats därefter *hot och våld* och *ramla ute*. Skillnaden mellan könen beror på könsfördelningen på arbetsmarknaden.

Exempel på skadeförlopp unga 16-25 år:

Kön: Man

Yrke: Maskinoperatörer, metall- och mineralbehandling,

Händelsetyp: Maskiner för bearbetning och framställning

Händelseförlopp: *Kontroll av verktyg i maskinens magasin. Klämde handen mellan verktyg och maskinen.*

Diagnos: Sårskada

Konsekvenser Mer än 3 månaders sjukskrivning

Kön: Man

Yrke: Byggnadsarbetare

Händelsetyp: Skuren av kniv

Händelseförlopp: *Jackade ur regel med kniv. Slant med kniven och skar mig på vänster pekfinger.*

Diagnos: Sårskada

Konsekvenser Medicinsk invaliditet

Skadan inträffade under sommarmånaderna

Kön: Kvinna

Yrke: Butiksbiträde

Händelsetyp: Rån

Händelseförlopp: *Utsatt för väpnat rån med kniv och pistol.*

Diagnos: Akut stressreaktion

Konsekvenser Mer än 3 månaders sjukskrivning

Skadan inträffade under jul

Kön: Kvinna

Yrke: Vård och omsorgspersonal

Händelsetyp: Hot och våld

Händelseförlopp: *Skulle hjälpa brukare att ta av skorna. Brukaren blev aggressiv. Slog till med knytnäve i magen.*

Diagnos: Misshandelssyndrom

Konsekvenser Mer än 3 månaders sjukskrivning

Tabellbilaga

1. Risk per tusen sysselsatt fördelat efter yrkesgrupp, ålder och kön 2010

	2010/2010	16-25	26-64	Totalsumma
Bygg	Män	10,5	10,0	10,1
Bygg	Kvinnor	14,9	9,2	10,9
Bygg	Totalt	10,8	10,0	10,1
Metall	Män	7,8	6,3	6,4
Metall	Kvinnor	3,4	4,7	4,6
Metall	Totalt	7,3	6,1	6,2
Yrkesförare	Män	3,7	5,4	5,2
Yrkesförare	Kvinnor	7,0	7,4	7,3
Yrkesförare	Totalt	4,1	5,5	5,4
Försäljare	Män	1,3	1,4	1,4
Försäljare	Kvinnor	1,5	2,3	2,1
Försäljare	Totalt	1,5	2,0	1,8
Vård	Män	0,2	1,7	1,4
Vård	Kvinnor	0,5	2,1	2,0
Vård	Totalt	0,4	2,1	1,9
Övrigt	Män	3,0	2,5	2,5
Övrigt	Kvinnor	1,4	1,8	1,8
Övrigt	Totalt	2,2	2,1	2,1
Totalsumma	Män	3,7	3,1	2,2
Totalsumma	Kvinnor	1,4	1,9	1,5
Totalsumma	Totalt	2,5	2,5	2,5

2. Risk per tusen sysselsatt fördelat efter yrkesgrupp, ålder och kön 2011

	2011/2011	16-25	26-64	Totalsumma
Bygg	Män	12,2	9,9	10,5
Bygg	Kvinnor	0,0	5,3	4,0
Bygg	Totalt	11,6	9,8	10,3
Metall	Män	7,9	6,9	7,1
Metall	Kvinnor	7,3	4,4	4,8
Metall	Totalt	7,8	6,6	6,8
Yrkesförare	Män	3,3	5,0	5,0
Yrkesförare	Kvinnor	1,7	6,7	6,2
Yrkesförare	Totalt	3,1	5,2	5,1
Försäljare	Män	1,4	1,7	1,7
Försäljare	Kvinnor	1,5	1,9	1,8
Försäljare	Totalt	1,5	1,9	1,8
Vård	Män	0,7	1,5	1,3
Vård	Kvinnor	0,7	1,9	1,8
Vård	Totalt	0,7	1,9	1,8
Övrigt	Män	3,5	2,6	2,7
Övrigt	Kvinnor	1,5	1,8	1,8
Övrigt	Totalt	2,5	2,2	2,3
Totalsumma	Män	4,1	3,3	3,4
Totalsumma	Kvinnor	1,5	1,9	1,8
Totalsumma	Totalt	2,8	2,6	2,7

3. Risk per tusen sysselsatt fördelat efter yrkesgrupp, ålder och kön (Sysselsättningsciffror från 2011)

	2012/2011	16-25	26-64	Totalsumma
Bygg	Män	13,9	10,0	10,6
Bygg	Kvinnor	16,5	9,3	11,1
Bygg	Totalt	14,0	10,0	10,7
Metall	Män	8,3	6,7	6,9
Metall	Kvinnor	5,8	4,5	4,7
Metall	Totalt	8,0	6,4	6,6
Yrkesförare	Män	2,4	4,8	4,6
Yrkesförare	Kvinnor	7,6	7,1	7,1
Yrkesförare	Totalt	3,0	5,0	4,8
Försäljare	Män	1,4	1,8	1,7
Försäljare	Kvinnor	1,6	2,3	2,0
Försäljare	Totalt	1,5	2,1	1,9
Vård	Män	0,4	1,3	1,2
Vård	Kvinnor	0,5	2,0	1,8
Vård	Totalt	0,5	1,9	1,8
Övrigt	Män	3,9	2,8	2,9
Övrigt	Kvinnor	2,0	2,0	2,0
Övrigt	Totalt	2,9	2,4	2,5
Totalsumma	Män	4,4	3,4	3,5
Totalsumma	Kvinnor	1,9	2,0	2,0
Totalsumma	Totalt	3,2	2,8	2,8

4. Andel i procent av allvarliga arbetsskador som har lett till medicinsk invaliditet i åldrarna 16-25 år och 26-64 år 2010-2012

	Andel i procent
16-25 år	
Bygg	80
Metallarbetare	75
Yrkesförare	59
Försäljare inom detaljhandel	45
Vård och omsorg	66
Övrigt	65
16-25 år total	66
26-64 år	
Bygg	68
Metallarbetare	72
Yrkesförare	44
Försäljning inom detaljhandel	49
Vård och omsorgsarbete	51
Övrigt	59
26-64 år total	60

5. Andel i procent av allvarliga arbetsolyckor som inträffat under sommar eller jul, i åldersgrupperna 16-19 år, 20-25 år och 26-64 år fördelat på yrkesgrupp. Män och Kvinnor 2010-2012.

2010-2012	Andel olyckor under sommaren	Andel olyckor under julen	Totalt andel olyckor sommar och jul
Bygg total	22	2	24
16-19 år	36	1	38
20-25 år	20	1	21
26-64 år	22	2	24
Metallarbetare total	21	2	23
16-19 år	32	2	23
20-25 år	23	2	25
26-64 år	20	2	22
Yrkesförare total	18	4	23
16-19 år	50	17	67
20-25 år	34	2	36
26-64 år	17	4	21
Försäljare total	25	4	29
16-19 år	28	4	33
20-25 år	33	5	38
26-64 år	22	4	26
Vård och omsorgsarbete total	19	2	22
16-19 år	0	33	33
20-25 år	24	7	31
26-64 år	19	2	21
Övrigt total	20	3	23
16-19 år	39	3	42
20-25 år	26	2	28
26-64 år	20	3	23
Summa	21	3	23

**7. De vanligaste diagnoserna efter allvarliga arbetsolyckor i åldrarna 26-64 år.
Män och kvinnor 2010-2012**

	Antal olyckor
Fraktur	9792
Sårskada	3420
Annat Definierat	3115
Vrickning, stukning, sträckning, distorsion, luxation	2282
Kontusion, kross-, stöt-, klämskada	2139
Brännskada (eld, friktion, el, vätska, strålning, kemiska ämnen)	792
Amputation, avslitning	540
Neuros - annan mental defekt	330
Ruptur, bristning - även inre organ	239
Hjärnskakning	228
Effekt av främmande föremål genom kroppsöppning	169
Övriga diagnoser	3775
Summa	26821

**8. De vanligaste diagnoserna efter allvarliga arbetsolyckor bland unga kvinnor
i åldrarna 16-25 år 2010-2012**

	Antal olyckor
Fraktur	200
Sårskada	173
Brännskada (eld, friktion, el, vätska, strålning, kemiska ämnen)	105
Annat definierat	85
Vrickning, stukning, sträckning, distorsion, luxation	74
Kontusion, kross-, stöt-, klämskada	61
Övriga diagnoser	278
Summa	976

9. De vanligaste diagnoserna efter allvarliga arbetsolyckor bland män i åldrarna 16-25 år 2010-2012

	Antal olyckor
Sårskada	200
Fraktur	669
Annat definierat	305
Kontusion, kross-, stöt-, klämskada	172
Vrickning, stukning, sträckning, distorsion, luxation	141
Brännskada (eld, friktion, el, vätska, strålning, kemiska ämnen)	135
Övriga diagnoser	289
Summa	2509

10. De vanligaste händelsetyperna som leder till allvarliga arbetsolyckor bland unga 16-25 år. Män och kvinnor 2010-2012

	Antal olyckor
Maskiner för bearbetning och framställning	583
Lasta, lossa, bära eller flytta (manuell hantering)	207
Skuren av kniv	199
Rån	184
Ramla inne	181
Ramla ute	163
Använda verktyg eller maskin (handhållen)	160
Hot och våld	113
Ramla, oklart inne/ute	83
Något ramlar, tippar, välter eller rasar	71
Hetta, eld, explosion, svets eller el	68
Hantera dörr, port, lucka	67
Stege	58
Övriga händelsetyper	1348
Summa	3485

11. De vanligaste händelsetyperna som leder till allvarliga arbetsolyckor i åldrarna 26-64 år. Män och kvinnor 2010-2012

	Antal olyckor
Ramla ute	3301
Ramla inne	2964
Maskiner för bearbetning och framställning	2773
Lasta, lossa, bära eller flytta (manuell hantering)	1545
Ramla, oklart inne/ute	1484
Hot och våld	1189
Fall i trappa	660
Använda verktyg eller maskin (handhållen)	614
Stege	565
Hantera dörr, port, lucka	536
Skuren av kniv	461
Rån	454
Något ramlar, tippar, välter eller rasar	451
Fall från höjd	400
Delta i träning, övning eller annan aktivitet	336
Olycka med lyftanordning inblandad	286
Hetta, eld, explosion, svets eller el	222
Rör	220
Olycka med person, barn, brukare, elev, boende eller patient	212
Risk för smitta (ej i samband med hot eller våld)	162
Kliva i eller ur fordon	149
Cykel	149
Lyftanordning, fall från	141
Skuren av plåt	124
Truck	121
Olycka med arbetsvagn, pallyftare eller skottkärra	121
Tåg, tunnelbana, spårvagn, ej våld eller självmord	114
Brännskada	110
Djur (ej vilt)	100
Påkörning av person (tåg, tunnelbana eller spårvagn)	99
Skogsröjningsarbete	93
Skuren av glas eller plåt	59
Övriga händelsetyper	6608
Summa	3485

**De vanligaste händelsetyperna som leder till allvarliga arbetsolyckor
bland unga kvinnor 16-25 år 2010-2012**

	Antal olyckor
Rån	116
Maskiner för bearbetning och framställning	108
Ramla inne	63
Hot och våld	61
Ramla ute	59
Lasta, lossa, bära eller flytta (manuell hantering)	50
Övriga händelsetyper	519
Summa	976

**12. De vanligaste händelsetyperna som leder till allvarliga arbetsolyckor
bland unga män 16-25 år 2010-2012**

	Antal olyckor
Maskiner för bearbetning och framställning	475
Lasta, lossa, bära eller flytta (manuell hantering)	157
Skuren av kniv	153
Använda verktyg eller maskin (handhållen)	141
Ramla inne	118
Ramla ute	104
Rån	68
Ramla, oklart inne/ute	61
Något ramlar, tippar, välter eller rasar	58
Stege	53
Hot och våld	52
Övriga händelsetyper	1069
Summa	2509

Trygghet på jobbet för fyra miljoner människor

POSTADRESS **AFA Försäkring 106 27 Stockholm** BESÖKSADRESS **Klara Södra Kyrkogata 18**
KUNDCENTER **0771-88 00 99** VX **08-696 40 00** FAX **08-696 45 45** INTERNET **www.afaforsakring.se**